

Rumohrsgård.

Efter Andreas Jensens optegnelser

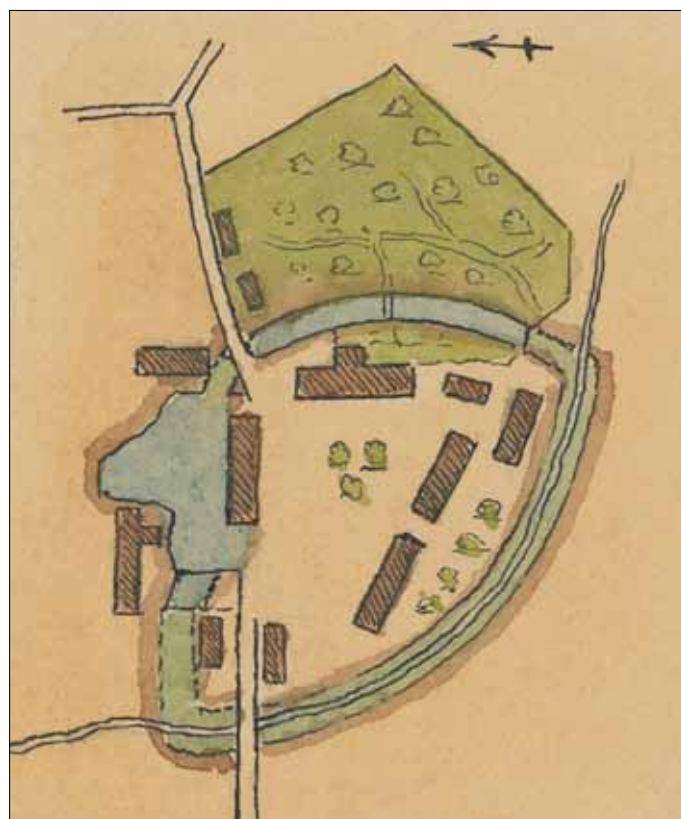
Gården hvis oprindelige navn er Søbo, var førhen en adelig borg og efter datidens skik, omgivet af dybe borggrave, af hvilke en del er bevaret til nutiden. Angående borgens bygning og beliggenhed er det kun sparsomt med historiske oplysninger. Men efter borggravene udstrækning at dømme, må dens plads søges der hvor den nuværende hovedbygning ligger. Otto Breide, en søn af Povl Breide til Hesel ved Slien: (død 1504) nævnes i året 1506 som ejer af Søbo. Han har blandt andet medunderskrevet et forbund mellem Danmark og Hertugdømmerne, og nævnes endvidere i et landsregiater fra året 1543, og ved skatten sættes han samme år til 6 heste og 50 gårde, hvoraf dog kun 13 lå på Als.

Tegning af Rumohrsgård 1655

Hans hustru hed Anna og var efter våbenskjoldet at dømme af slægten Fikkesen, som har været bosiddende her på Als. (Slægten Fikkesen var den tidligere ejer af Søbo, og ved ægteskab med Anna Fikkesen blev Otto Breide ejer af Søbo.) Otto Breide døde 1544 og hans hustru 1551. De ligger begge begravet i Notmark kirke, hvor der indtil 1846 fandtes en gravsten indmuret i nærheden af prædikestolen, som nu desværre er sporløst forsvunden. Stenen havde desforuden adelsvåben, følgende indekrift: "Anno 1544 up Finste Nacht is de erbar Otto Breide in Godt ent-slapen. 51 dee Sonavent na Martini is Fro An Breid in Godt entschlapen".

Frit oversat: År 1544 på pinsenat er den ærbårne Otto Breide i Gud hensovet. 51 lørda-gen efter mortensdag er fru Anna Breide i Gud hensovet (Deres våbenskjolde og navnetræk findes dekorativt anbragte i den ene korhvælv-ning i kirken. Derefter nævnes 1561 sønnen Joachim Breide, der var gift med Irmgard Ahlefeldt, som ejer af gården, og efter dem deres datter Anna, som ved giftermål bragte den til Ditlev Rumohr. To af deres sønner ligeledes begravet i kirken. Endnu omkring 1840 fandtes i Kirken, en af tidens tand stærkt medtaget trætavle med en meget lang latinsk indskriv på, hvoraf det fremgik, at den ene af sønnerne var født 1587, den 4. august klokken 3. og død 1591 den 4. august klokken 10. Den anden søn var født 1591 den 2. august klokken 2, død samme år den 14. august i samme stund.

Beliggenhedsplan for Rumohrsgård

Ditlev Rumohr solgte gården år 1600 til hertug Hans den Yngre med 17 gårde og 2 møller for 33.000 rdl. (det er 132.000 kroner). Ditlev Rumohr, som døde 1609, var en søn af Asmus Rumohr til Rost i Angel der atter var broder til Jørgen Stures hustru på Gamielgård.

Rumohrsgård omkring 1920. (Lokalhistorisk arkiv Augustenborg og omegn).

Hertugen kaldte gården Rumohrsgård og udvidede den med nogle gårde i Hundsløv og med jordene til den nedlagte by Kolkaad i Ketting sogn. Denne by lå i det nuværende Stenbjergkobbøl, mellem fredskoven og dyrehaven og Ketting kappelani. Endnu i mands minde skal der være funden brolagte flader under muldjorden. Hertugen har også forbedret borgen som var i forfald da han overtog den, og benyttede dertil stenene fra det nedlagte gods Snogbæk-lund i Sundeved.

Ved arvedelingen 1622 kom den til den Sønderborgske del. Men da hertug Christian Adolph 1667 på grund af gæld måtte overlade sine ejendomme til kongen, blev den for en sum penge afstået til amtmanden i Haderslev, Kaj von Ahlefeldt. Denne solgte gården samme år, med de dertil hørende 45 helboel og 70 kådnereteder, tillige med alle rettigheder for 38.000 rigsdaler til hertug Ernst Gynther af Augustenborg, kvit og frit med undtagelse af de siden 1667 udestående gældsposter, for hvilke Ahlefeldt forpligtigede sig til at udrede til hertugen på gården anviste aftægtsydelse, stor 1.023 rdl. 5 skil. Denne handel blev stadfæstet af kongen 1668, dog med den tilføjelse, at han, kongen forbeholdt sig indløsningsretten.

Hertug Ernst Gynther døde 1689, men efter hans død beholdt hans enke gården indtil deres søn hertug Frederik Vilhelm arvede den 1707. Allerede 1706 vilde Kong Frederik den 4. indløse godset og begyndte på forhandlinger desangående. Dette kom hertugen meget ubejliligt, så meget mere som gården var hans hustru tilskreven som enkesæde. Hertuginen så da ingen anden udvej end at beråbe sig på, at kongen jo selv havde indvilliget i, at Rumohrsgård blev hende tilskrevet som enkesæde. Dette hjalp kun lidt, og forskellige bøn-skrifter og en rejse desangående til København gav kun til resultat, at hertugen fik lov til at beholde gården endnu i to år. Hertugen var på den tid fraværende, måske i Holland, hvor han var ansat ved det derværende hjælpecorps. Efter den første frists udløb i året 1709, lykkedes det hertugen selv at få yderligere to års henstand. Imidlertid udbrød den svenske krig og kongen fik anden anvendelse for sine penge, hvorfor sagen foreløbig blev skrinlagt. Med de øvrige augustenburgske godser kom Rumohrsgård 1852 under kronen, og i 1862 solgtes den af statskassen for 164.000 rdl. til proprietær Hellemann.

Denne ejer skildres af hans arbejdsfolk, som en sjældnen human og retsindet arbejdsgiver, der ikke allene så på egen fordel, men som også havde sin glæde i at gavne og fornøje sine undersåtter, hvormed der endnu fortælles mange småtræk.

Rumohrsgård 2022 (Steen Weile)

Gårdens arbejdskraft, som jo dengang så godt som udelukkende hentede fra de omliggende landsbyer, fik særlig i høstens tid, foruden udmærket kost, betydelig større dagløn, end på de andre herregårde her omkring. Møller, som den gang ejede Gammelgård, lod da også en dag sende bud hertil og bad Hellemann holde sig til den sædvanlige dagløn.

Rumohrsgård 2022 (Steen Weile)

Budet måtte dog drage hjem med den besked, at han, Hellemann gav til dagløn hvad han fandt passende, så kunde Møller for hans skyld give meget eller lidt, som han lystede. Desuden forærede Hellemann ved høstens slutning til de kvindelige arbejdere på gården ½ tønne rug og de mandlige arbejdere fik en hel tønne rug. Denne gave har i hine pengeknappe tider spredt glæde i mange småkårshjem.

Rumohrsgårds våbenskjold

Mangel på arbejdskraft kendtes da heller ikke på gården i disse år. I høstens tid ledede han selv personligt arbejdet, og formanede stadig sine undergivene til fornuftigt arbejde. Han solgte gården 1865 til J. Schwertfeger, efter hvis død den 14. januar 1878, hans enke bortforpagtede den i en længere årrække til forpagter Albrecht, hvorefter enken atter overtog den og drev den under inspektør Eckmanns ledelse, indtil den i året ? solgtes til baron Homberg i Slesien. Siden da har den været bortforpagtet i 2 år til forpagter Jacob Jacobsen og siden den tid til den nuværende forpagter Carl Jacobsen, begge to sønner af afdøde forpagter Jacobsen på Gammelgård. Forpagter Carl Jacobsen har i en årrække beklædt æresposten som amtsforstander for Notmark sogn.